

ANALIZĖ DĖL ATSISKAITYMŲ GRYNAISIAIS PINIGAIS RIBOJIMO

2026-03-17

Atsiskaitymų grynaisiais pinigais ribojimas yra viena iš svarbiausių priemonių kovojant su šešėline ekonomika, tačiau šios priemonės poveikis **nėra absoliutus** – realų poveikį šešėlinei ekonomikai ir jos mastui daro valstybės taikomų priemonių **visuma**.

I SKYRIUS

EUROPOS IR KITAS TARPTAUTINIS KONTEKSTAS

PIRMASIS SKIRSNIS

EUROPOS IR KITOS TARPTAUTINĖS PATIRTIES IŽVALGOS IR REKOMENDACIJOS

Remiantis apibendrintais tarptautinių organizacijų (Tarptautinio valiutos fondo, Europos Parlamento, *Center for Social and Economic Reseach (Case)*) tyrimų duomenimis¹, **elektroninių mokėjimų skatinimas yra viena iš priemonių, galinčių pagerinti šešėlinės ekonomikos ir pridėtinės vertės mokesčio vengimo kontrolės veiksmingumą**.

Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos ekonominėje apžvalgoje „Lietuva 2025“, paskelbtoje 2025 m. kovo 28 d.², (toliau – Apžvalga) pažymėta, kad Lietuvoje grynaisiais pinigais atsiskaitoma už 60 procentų operacijų, 2022 metais Lietuvos Respublika buvo antra šalis euro zonoje pagal atsiskaitymams naudojamus grynuosius pinigus. Taip pat Apžvalgoje nurodoma, kad įpareigojimas darbdaviams nuo 2022 metų sausio mėnesio mokėti visus atlyginimus į darbuotojų banko sąskaitas ir nuo 2022 metų lapkričio mėnesio įsigaliojęs Lietuvos Respublikos atsiskaitymų grynaisiais pinigais ribojimo įstatymas (toliau – Įstatymas), ribojantis mokėjimus grynaisiais pinigais iki 5 000 eurų, buvo žingsniai teisinga kryptimi, o įvertinus jų poveikį, būtų galima gauti naudingų išvalgų būsimoms politikos pastangoms toliau mažinti pridėtinės vertės mokesčio mokėjimo vengimą, pavyzdžiui, **Lietuva galėtų svarstyti galimybę sumažinti ribas**, virš kurių draudžiama atsiskaityti grynaisiais pinigais, kas paskatintų ekonomikos skaitmeninimą ir padėtų plačiau naudoti elektroninių operacijų sistemas ir skaitmeninius finansus.

¹ Žr.: TVF: <https://www.elibrary.imf.org/view/journals/001/2019/278/article-A001-en.xml>, Europos Parlamento: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/734007/IPOL_STU\(2022\)734007_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/734007/IPOL_STU(2022)734007_EN.pdf)
Case: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/b5c7403b-d67f-11f0-8da2-01aa75ed71a1/language-en>

² Žr: https://www.oecd.org/en/publications/oecd-economic-surveys-lithuania-2025_4abf1ea5-en.html

ANTRASIS SKIRSNIS

IMPERATYVUS TEISINIS REGLAMENTAVIMAS EUROPOS SĄJUNGOJE

Kiek tai susiję su Europos valstybėmis, kuriose nenustatyti apribojimai atsiskaitymams grynaisiais pinigais, nuo 2027 m. liepos 10 d. įsigalios **2024 m. gegužės 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1624** dėl finansų sistemos naudojimo pinigų plovimui ar teroristų finansavimui prevencijos³, nustatantis, kad: (a) „prekėmis prekiaujantys arba paslaugas teikiantys asmenys gali priimti arba atlikti atsiskaitymus grynaisiais pinigais, kurių suma yra ne didesnė kaip **10 000 EUR** arba lygiavertė suma nacionaline ar užsienio valiuta, nepriklausomai nuo to, ar sandoris vykdomas kaip viena operacija ar kaip keletas operacijų, kurios atrodo susijusios“; (b) „jeigu nacionaliniu lygmeniu jau yra nustatytos ribos, kurios yra žemesnės už 1 dalyje nustatytą ribą, jos ir toliau taikomos. Valstybės narės apie tas ribas Komisijai praneša ne vėliau kaip 2024 m. spalio 10 d.“; (c) nustatyti ribojimai netaikomi „mokėjimams tarp fizinių asmenų, kurie nevykdo profesinės veiklos“⁴.

TREČIASIS SKIRSNIS

TEISINIS REGLAMENTAVIMAS EUROPOS VALSTYBĖSE

Šiuo metu Europos valstybėse nustatytus atsiskaitymų grynaisiais pinigais apribojimus sąlyginai galima suskirstyti į šias grupes: (a) **500–5 000 eurų riba (8 valstybės⁵)**; (b) **5 000–15 000 eurų riba (8 valstybės)**; (c) apribojimai nenustatyti (12 valstybių)⁶. Taigi Europos valstybėse šiuo metu **neįžvelgiama** akivaizdžių teisinio reglamentavimo **tendencijų ir dėsningumų**. Akcentuotina, kad, įsigaliojus Reglamentui (ES) 2024/1624, ir tos Europos Sąjungos (toliau – ES) valstybės narės, kurios šiuo metu netaiko jokių apribojimų, privalės apriboti atsiskaitymus grynaisiais pinigais (maksimali riba – 10 000 eurų arba, jeigu pasirinks, bet kuri žemesnė riba).

Nustatydamos ribojimus atsiskaityti grynaisiais pinigais, Europos valstybės taip pat nustato ir tam tikras **išimtis**, kurios susijusios su: (a) teisiniuose santykiuose dalyvaujančių **asmenų teisiniu statusu** (dažniausiai verslo subjektų tarpusavio atsiskaitymams nustatomi griežtesni ribojimai, o privačių asmenų tarpusavio atsiskaitymams nustatomi mažesni apribojimai arba tokie apribojimai privatiems asmenims apskritai nenustatomi); (b) **verslo ar atsiskaitymų specifika** (itin skirtingi pavyzdžiai).

³ Žr.: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=OJ:L_202401624

⁴statyme nenumatyta ribojimams atsiskaityti grynaisiais pinigais išimčių pagal civiliniuose teisiniuose santykiuose dalyvaujančių asmenų teisinį statusą.

⁵ Žr. priedamą lentelę.

⁶ Žr.: <https://www.europe-consommateurs.eu/en/shopping-internet/cash-payment-limitations.html>

II SKYRIUS

NACIONALINIS TEISINIS REGLAMENTAVIMAS

PIRMASIS SKIRSNIS

ĮSTATYMAS

Lietuvoje atsiskaitymų grynaisiais pinigais ribojimai reglamentuojami Įstatyme⁷, kuriame nustatyta, kad „atsiskaitymai, taip pat bet kokie kiti mokėjimai pagal sandorius gali būti atliekami grynaisiais pinigais, jeigu jie neviršija **penkių tūkstančių eurų** arba šią sumą atitinkančios sumos užsienio valiuta. Bendra dalimis atliktų atsiskaitymų grynaisiais pinigais, taip pat bet kokių kitų mokėjimų pagal sandorį suma grynaisiais pinigais negali viršyti penkių tūkstančių eurų arba šią sumą atitinkančios sumos užsienio valiuta“.

Pažymėtina, kad **Įstatymas susijęs su 2022 metų IV ketvirtį pasiektu Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano „Naujos kartos Lietuva“**, patvirtinto 2021 m. liepos 28 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimu dėl Lietuvos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo su visais pakeitimais, (toliau – Planas) **158 rodikliu**, kurio siekiant numatyta, kad, „remiantis Finansų ministerijos atlikta analize, įsigalios teisės aktai, kuriais įvedami mokėjimų grynaisiais pinigais ribojimai rizikinguose ekonomikos sektoriuose ir (arba) atskiroms sandorio rūšims. Šiais pakeitimais bus sumažintos įmonių ir fizinių asmenų galimybės nuslėpti savo pajamas“.

ANTRASIS SKIRSNIS

APIBENDRINTA IŠVADA

Atsižvelgiant į Europos ir kitą tarptautinę praktiką, nacionalinės ekonominės ir finansinės, teisinės situacijos ypatumus, nacionalinių institucijų ir asocijuotų verslo struktūrų pateiktas nuomones, atsargiai vertintini pasiūlymai didinti atsiskaitymams grynaisiais pinigais taikytiną ribą ir labiau svarstylini sprendimai palikti esamus ribojimus ar netgi juos griežtinti (nustatyti žemesnę ribą, kada galimi atsiskaitymai grynaisiais pinigais).

III SKYRIUS

PAPILDOMA INFORMACIJA

PIRMASIS SKIRSNIS

⁷ Žr.: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/d7206ef0fdf311ec8fa7d02a65c371ad>

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NARIŲ ĮREGISTRUOTI ĮSTATYMO PATAISŲ PROJEKTAI

Seimo narys R. Žemaitaitis kartu su grupe kitų Seimo narių užregistravo Lietuvos Respublikos atsiskaitymų grynaisiais pinigais ribojimo įstatymo Nr. XIV-1165 4 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą Nr. XVP-134, kuriame pasiūlė, kad Įstatyme būtų nustatyta, kad „atsiskaitymai, taip pat bet kokie kiti mokėjimai pagal sandorius gali būti atliekami grynaisiais pinigais, jeigu jie neviršija **penkiolikos tūkstančių** eurų arba šią sumą atitinkančios sumos užsienio valiuta“.

ANTRASIS SKIRSNIS

NAUJAUSIAS NACIONALINIO TEISINIO REGLAMENTAVIMO VERTINIMAS

Dvidešimtosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2025 m. rugsėjo 25 d. nutarimu Nr. XV-439 „Dėl Dvidešimtosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, 35 punkte nustatyta, kad „**iš naujo įvertinsime sandorių grynaisiais pinigais ribojimą**“⁸.

Matydama galimas korupcijos rizikas, susijusias su atsiskaitymų grynaisiais pinigais leidžiamos ribos didinimu, **Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba (toliau – STT)** suorganizavo susitikimą su suinteresuotomis institucijomis ir socialiniais partneriais⁹, kurio metu **institucijos ir socialiniai partneriai nepritarė atsiskaitymų grynaisiais pinigais ribos didinimui** ir pagal savo kompetencijas įvardijo su siūlomais pakeitimais susijusias galimas rizikas bei galimas neigiamas pasekmes. Atsižvelgdama į šiame susitikime pateiktą informaciją STT pateikė Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai susitikimo protokolą susipažinti ir pakvietė organizuoti Vyriausybės Šešėlinės ekonomikos mažinimo koordinavimo komisijos posėdį atsiskaitymų grynaisiais pinigais ribos keitimo klausimu.

Finansų ministerija 2026 m. vasario 6 d. raštu Nr. 6K-26/729 kreipėsi į visas ministerijas, kitas institucijas ir asocijuotas verslo struktūras su prašymu **iki 2026 m. kovo 9 d.** įvertinti aktualų teisinį reglamentavimą, taip pat pateikti pasiūlymus, ar (kaip) jos siūlo keisti atsiskaitymų grynaisiais

⁸ Žr.: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/568b271299f611f0a8bbd1e98310677d>

⁹ Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos, Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros, Finansų ministerijos, Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, Lietuvos kriminalinės policijos biuro, Lietuvos banko, Lietuvos verslo konfederacijos, iniciatyvos „Baltoji banga“ vadovais ar atstovais.

pinigais ribojimo teisinį reglamentavimą. Pagal šios apklausos rezultatus buvo priimti tam tikri sprendimai, taip pat parengta atnaujinta Vyriausybės išvados versija.

TREČIASIS SKIRSNIS

APIBENDRINTI APKLAUSOS REZULTATAI

Apibendrinus Finansų ministerijos apklausos duomenis, galima teigti, kad dauguma institucijų ir asocijuotų verslo struktūrų laikosi nuomonės, kad: a) **esama atsiskaitymų grynaisiais pinigais riba bei administracinė teisinė atsakomybė už šių ribojimų nesilaikymą yra tinkamos, proporcingos ir atitinkančios esamas ekonomines ir finansines realijas; b) dabartiniai ribojimai, nenustatant specialaus teisinio režimo atskiriems ekonomikos sektoriams ar asmenų grupėms, yra tinkami. Kartu pateikta pasiūlymų keisti teisinį reguliavimą: taikyti griežtesnius ribojimus juridinių asmenų tarpusavio atsiskaitymams (1 pasiūlymas), mažinti atsiskaitymų grynaisiais pinigais ribą (1 pasiūlymas), visai uždrausti atsiskaitymus grynaisiais pinigais (1 pasiūlymas). Taip pat pateikta neesminių techninių ar procedūrinių pasiūlymų.**

KETVIRTASIS SKIRSNIS

DETALESNĖ INFORMACIJA APIE INSTITUCIJŲ PATEIKTAS NUOMONES

ATSISKAITYMŲ GRYNAISIAI PINIGAI RIBA				
Mažinti atsiskaitymų grynaisiais pinigais ribą ar apskritai uždrausti atsiskaitymus grynaisiais pinigais	Nieko nekeisti arba pateikta neutrali pozicija	Didinti atsiskaitymų grynaisiais pinigais ribą	Pasiūlymų įvertinimas	
Viešojo įstaiga Nacionalinis kraujo centras siūlo	Lietuvos bankas ¹⁰ ,	Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija (toliau –	Dauguma institucijų	

¹⁰ Principinė Lietuvos banko pozicija: (a) šiuo metu nėra tikslinga keisti galiojantį reguliavimą dėl atsiskaitymų grynaisiais pinigais ribojimo; (b) gyventojai grynusius pinigus naudoja mažesnės vertės atsiskaitymams, jų poreikis atsiskaitymams mažėja; (c) gan reikšminga įmonių pajamų dalis gaunama grynaisiais pinigais, tačiau šios įmonės pastebi, kad atsiskaitymai būtent negrynaisiais pinigais tampa vis aktualesni; (d) įsigaliojus Momentinių mokėjimų reglamentui, nuo 2025 metų spalio visoms kredito įstaigoms privaloma siūlyti momentinių mokėjimų paslaugą, kai inicijavus pinigų pervedimą, lėšos gavėjo sąskaitą pasiekia per kelias sekundes. Tokius mokėjimus galima vykdyti bet kuriuo paros metu kiekvieną dieną, įskaitant šventines dienas ir savaitgalius. Momentinį mokėjimą galima vykdyti į bet kurią euro zonos kredito įstaigą. Dalis nebankinių mokėjimo paslaugų teikėjų (mokėjimo ir el. pinigų įstaigų) taip pat suteikia momentinių mokėjimų galimybę. Momentinių mokėjimų paslauga užtikrina, kad sandorio šalys gali įvykdyti savo piniginius įsipareigojimus čia ir dabar, taigi poreikis atsiskaitymams didesnėmis sumomis grynaisiais pinigais tampa aktualus tik labai išskirtiniais atvejais.

uždrausti atsiskaitymus grynaisiais pinigais. Lietuvos verslo konfederacija laikosi pozicijos, kad verslas–verslui atsiskaitymai grynaisiais pinigais turėtų būti uždrausti. Generalinė prokuratūra siūlo apsvarstyti galimybes mažinti atsiskaitymų grynaisiais pinigais ribą iki 1 000 eurų.	Lietuvos Respublikos kultūros ministerija (toliau – KM), Lietuvos Respublikos energetikos ministerija (toliau – EM), Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija (toliau – KAM), Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija (toliau – SAM), Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija	ŽŪM) siūlo didinti ribą iki 10 000 eurų, nes tai aktualu regionuose žemės ūkio veiklą vykdančioms asmenims. Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija (toliau – EIM) taip pat siūlo didinti ribą iki 10 000 eurų¹³. EIM pateikė dualistinę poziciją: siūlydama atsiskaitymų grynaisiais pinigais ribą didinti iki 10 000 eurų, taip pat nurodė, kad grynųjų mokėjimų limitų ribojimas būtų tikslingas mažinant pridėtinės vertės mokesčio (toliau – PVM) atotrūkį tik tuo atveju, jeigu būtų nustatoma ypač maža mokėjimo riba, nes, kuo mažesnė riba, tuo sudėtingiau legalizuoti neteisėtas lėšas, o iš vertintų alternatyvų efektyviausia laikoma 1 000 eurų riba¹⁴.	pateikė nuomonę, kad dabartiniai ribojimai (5 000 eurų) yra tinkami ir proporcingi. Dalis institucijų pateikė kraštutines pozicijas – apskritai uždrausti atsiskaitymus grynaisiais pinigais arba nustatyti maksimalią teisiškai įmanomą atsiskaitymų ribą (10 000 eurų).
---	---	--	--

¹³ Ekonomikos ir inovacijų ministerijos pozicija: atsižvelgiant į tai, kad ankščiau minėtų tyrimų ir simuliacijų duomenis, grynųjų pinigų ribojimo riba nedaro esminės įtakos šešėlinės ekonomikos mastui (išskyrus atvejus, kaip riba yra ypač maža – iki 1 000 eurų), bei į šiuo metu susiklosčiusią geopolitinę situaciją ir jos keliamas rizikas, **siūloma grynųjų pinigų atsiskaitymo ribą didinti iki 10 000 eurų.**

¹⁴EIM pozicija: Europos Komisijos užsakytame tyrime konstatuojama, kad grynųjų atsiskaitymų limitai neturi reikšmingo poveikio mokesčių vengimo ir terorizmo finansavimo prevencijai, nes šios operacijos paprastai atliekamos mažesnėmis nei 1 000 eurų sumomis. Vis dėlto pinigų plovimo srityje poveikis vertinamas kaip realus, ypač aukštos vertės sandoriuose – pabrėžiama, kad **kuo mažesnė riba, tuo sudėtingiau legalizuoti neteisėtas lėšas, o iš vertintų alternatyvų efektyviausia laikoma 1 000 eurų riba.** Taip pat pažymima, kad **absoliutus draudimas paprastai veiksmingesnis nei deklaravimo pareiga**, kuri sukelia didesnę administracinę našą. 38 šalių simuliacijų rezultatai rodo, kad **grynųjų pinigų ribojimų poveikis šešėlinei ekonomikai yra ribotas, nebent taikoma ypatingai maža mokėjimų riba.** Apskritai yra ekonominis ryšys tarp grynųjų pinigų dalies ir šešėlinės ekonomikos. Skaičiuojama, kad grynųjų pinigų dalies sumažinimas 10 procentų šešėlinę ekonomiką sumažintų apie 2 procentais, o tyrime konstatuota, kad grynųjų pinigų mokėjimų ribojimas nedaro įtakos šešėlio mažinimui analizuotose šalyse. **Reikšmingesnis efektas modelyje**

	(toliau – SM), Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija (toliau – ŠMSM), Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija (toliau – SADM), Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija (toliau – URM), Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – VMI),	Dalis Lietuvos pramoninkų konfederacijos narių taip pat siūlo ribą didinti iki 10 000 eurų.	
--	--	---	--

pasiekiamas tik visiškai panaikinus grynuosius pinigus – šešėlinė ekonomika sumažėtų apie 20 procentų. Italijoje atliktas tyrimas parodė, kad 5 000 eurų grynujų limitas šešėlio nemažino, tačiau **apribojimas iki 1 000 eurų davė apčiuopiamą rezultatą**: savarankiškai dirbančių asmenų grynujų išlaidos sumažėjo apie 5,4 procento, o PVM pajamos galėjo padidėti iki 6,1 procento (iki 19 proc. PVM atotrūkio sumažėjimas), pajamų mokesčio – iki 5,4 procento. Taigi **grynujų mokėjimų limitų ribojimas būtų tikslingas mažinant PVM atotrūkį tik tuo atveju, jeigu būtų nustatoma ypač maža mokėjimo riba**. Vis dėlto apie tai šiuo metu nėra svarstoma.

	Muitinės departamentas prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – Muitinė), STT ¹¹ , Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremalių sveikatai situacijų centras, Lietuvos bankų asociacija, Lietuvos pramoninkų konfederacija ¹²		
TIKSLINGUMAS ĮVESTI SPECIALIUS RIBOJIMUS ATSKIROMS ASMENŲ KATEGORIJOMS AR ATSKIRIEMS EKONOMIKOS SEKTORIAMS			
Dauguma institucijų pateikė nuomonę, kad dabartiniai ribojimai, nenustatant specialaus teisinio režimo atskiriems ekonomikos sektoriams ar asmenų grupėms, yra tinkami (KM, Lietuvos bankas, EM, EIM, KAM, SAM, ŽŪM, SM, ŠMSM, SADM, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija (toliau – TM) ¹⁵ , Vidaus reikalų ministerija (toliau – VRM), URM, VMI,			

¹¹ STT pažymi, kad sprendimai dėl atsiskaitymų grynaisiais pinigais ribos keitimo turėtų būti vertinami kompleksiskai, įvertinant jų galimą poveikį korupcijos prevencijai, nusikalstamų veikų atskleidimui bei nacionalinio saugumo interesams.

¹² Lietuvos pramoninkų konfederacija pateikė dualistinę poziciją dėl atsiskaitymų grynaisiais pinigais ribos: (a) dauguma šios konfederacijos atstovų teigė, kad dabartinė 5 000 eurų riba yra tinkama, tačiau (b) dalis šios konfederacijos atstovų siūlo šią ribą didinti iki 10 000 eurų.

¹⁵ TM pateikta neutrali pozicija: bet koks siūlymas, kuris išskirtų tam tikrus verslo sektorius ar asmenis iš bendros atsiskaitymo grynaisiais pinigais taisyklės, turėtų būti aiškiai pagrįstas, proporcingas bei paremtas nuoseklia nacionaline politika tam tikroje srityje.

Muitinė ¹⁶ , Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremalių sveikatai situacijų centras, Lietuvos bankų asociacija, Lietuvos verslo konfederacija ¹⁷ , Lietuvos pramoninkų konfederacija ¹⁸).	
TEISINĖ ATSAKOMYBĖ	
Dauguma institucijų pateikė nuomonę, kad dabartinė administracinė teisinė atsakomybė yra adekvati, proporcinga ir tinkama (Lietuvos bankas ¹⁹ , HM, KAM, SAM, ŽŪM, SM, ŠMSM, VRM, SADM, URM, TM ²⁰ , VMI, Muitinė, Lietuvos bankų asociacija ²¹ , Lietuvos verslo konfederacija ²² , Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremalių sveikatai situacijų centras, Lietuvos pramoninkų konfederacija).	
EM siūlo labiau diferencijuoti asmenų teisinės atsakomybės klausimus ²³ .	
PROCEDŪRINIAI IR KITI KLAUSIMAI	
Didžioji dalis institucijų pasiūlymų nepateikė (KM, KAM, SAM, ŽŪM, SM, ŠMSM, SADM, URM, VMI, Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremalių sveikatai situacijų centras, Lietuvos pramoninkų konfederacija).	
Pateikti pasiūlymai	Vertinimas
VMI siūlo „tikslinti AGPRĮ 4 straipsnio 1 dalies formuluotę, įtvirtinant vienareikšmišką nuostatą, kad jeigu sandorio	Svarstyтина.

¹⁶ Muitinės nuomonė yra neutrali: vienoda 5 000 eurų riba yra racionalus ir aiškus sprendimas, o diferencijavimas būtų pateisinamas tik tada, jeigu jis būtų pagrįstas konkrečia rizikos analize ir taikomas tik aukštos rizikos veikloms, nes skirtingi ekonominės veiklos sektoriai kelia nevienodą riziką.

¹⁷ Lietuvos verslo konfederacijos nuomonė: į klausimus dėl poreikio griežtinti ribą ar griežtinti atsiskaitymų, viršijančių ribą, sąlygas, atsakymus pateikti galėtų priimto teisinio reguliavimo *ex post* vertinimas, kartu įvertinant VMI ir FNTT duomenis bei ekspertizę apie tvarkos pažeidimų atvejus, jų mastą ir mokesčių vengimo schemas, kurias įgalina gryniesi pinigai.

¹⁸ Lietuvos pramoninkų konfederacija ir šiuo klausimu pateikė dualistinę poziciją: (a) pažymėjo, kad specialus teisinis reglamentavimas neturėtų būti įvestas atskiruose ekonomikos sektoriuose ar atskiroms asmenų kategorijoms, tačiau kartu pažymėjo, kad (b) grynųjų ribojimas savaime nėra lemiamas veiksnys mažinant šešėlinę ekonomiką ir mažesnę grynųjų pinigų sumą galima svarstyti numatyti specifiniuose, didesnes šešėlio rizikas turinčiuose sektoriuose.

¹⁹ Lietuvos banko išvada: administracinės baudos ir kitos administracinės priemonės turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios. Lietuvos bankas negali vertinti, ar galiojančios baudos atitinka šiuos kriterijus.

²⁰ TM pateikta neutrali pozicija: Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 207¹ straipsnio konstrukcija yra logiška, pagrįsta ir būdinga Administracinių nusižengimų kodekso specialiosios dalies normoms. Finansų ministerija, kaip institucija, formuojanti valstybės politiką mokesčių ir jų administravimo srityje, turėtų atlikti Administracinių nusižengimų kodekso 207¹ straipsnio sankcijų veiksmingumo ir proporcingumo vertinimą.

²¹ Lietuvos bankų asociacija pateikė gana dviprasmišką išvadą: administracinė atsakomybė už atsiskaitymų grynaisiais pinigais tvarkos pažeidimus iš esmės gali būti laikoma proporcinga. Prireikus galėtų būti svarstoma diferencijuoti atsakomybę pagal pažeidimo pobūdį, numatant griežtesnes sankcijas už sisteminius ar tyčinius pažeidimus ir švelnesnes – už pirmą kartą padarytus formalius pažeidimus.

²² Lietuvos verslo konfederacijos pozicija: **nedisponuojame duomenimis**, kuriais remiantis būtų galima atsakyti į klausimą, ar šiandien nustatytos sankcijos yra efektyvios ir atgrasančios.

²³ Energetikos ministerijos nuomonė: (a) dabartinė administracinė atsakomybė už atsiskaitymų grynaisiais pinigais tvarkos pažeidimus kai kuriais atvejais gali būti laikoma neproporcinga, ypač tais atvejais, kai pažeidimas yra formalus, o ne susijęs su realia šešėlinės ekonomikos rizika. Baudų dydžiai vertintini kaip per dideli fiziniams asmenims, nesiekiantiems tyčia slėpti pajamas; (b) siūlymai dėl administracinės atsakomybės tobulinimo: (i) įvesti išpėjimo galimybę pirmam pažeidimui, kai nėra tyčios; (ii) diferencijuoti atsakomybę pagal riziką: tyčiniams pažeidimams – griežtesnės sankcijos, techniniams ar formaliams pažeidimams – mažesnės baudos; (iii) nustatyti atsakomybę lengvinančias aplinkybes, susijusias su techninėmis kliūtėmis ar infrastruktūros trūkumais.

suma viršija 5 000 eurų, atsiskaitymas grynaisiais pinigais negalimas visai sandorio sumai (kas ir yra pagrindinis įstatymo tikslas)“.	
Muitinė²⁴ ir Lietuvos bankų asociacija²⁵ siūlo detaliau apibrėžti Atsiskaitymų grynaisiais pinigais taikymo išimtis (kada gali būti nesilaikoma atsiskaitymų grynaisiais pinigais ribojimo).	Iš esmės, tai jau numatyta, todėl neaišku, kaip būtent turėtų būti tikslinama minėtos teisinės procedūros.
VRM pasiūlymas: Įstatymo 4 straipsnio 2 dalies 3 punktą siūlytina papildyti nuostata, kad pranešant apie atsiskaitymus grynaisiais pinigais, kai suma lygi arba viršija Įstatyme nustatytą atsiskaitymų grynaisiais pinigais ribą, kartu būtų pateikiami išsamūs kliento tapatybės nustatymo duomenys²⁶ .	
Lietuvos pramoninkų konfederacija siūlo supaprastinti procedūras, kuriomis asmenys informuoja VMI apie atsiskaitymus grynaisiais pinigais, viršijus 5 000 eurų ribą.	Svarstyтина, nors šiek tiek abejotina, ar tikslinga dar labiau supaprastinti procedūras, kurios ir taip yra paprastos ²⁷ .
TM pažymėjo, kad Reglamento (ES) 2024/1624 preambulės konstatuojamosios dalies 161 punkte pateikiami atvejai, kurie galėtų būti išskirti iš bendrosios taisyklės, ribojančios atsiskaitymą grynaisiais pinigais, t. y. atsiskaitymo grynaisiais pinigais riba neturėtų būti taikoma mokėjimams tarp fizinių asmenų, kurie nevykdo profesinės veiklos. Be to,	Svarstyтина

²⁴ Muitinė pažymi, kad **išimties turėtų būti aiškiai, siaurai ir objektyviais kriterijais apibrėžtos**, kad nebūtų sudaromos prielaidos piktnaudžiavimui ar skirtingam teisės normų interpretavimui. Taip pat būtina **detaliai reglamentuoti informavimo procedūrą** – nustatyti terminus, formą ir pagrindžiančius dokumentus, kad būtų užtikrintas skaidrumas ir kontrolės galimybės. Aiškus ir nuoseklus teisinis reguliavimas yra būtinas efektyviai finansinių srautų priežiūrai bei rizikų, susijusių su šešėline ekonomika ir neteisėta veikla, mažinimui.

²⁵ Lietuvos bankų asociacijos nuomone, galėtų būti svarstoma **detaliau apibrėžti išimtis**, kai dėl objektyvių priežasčių nėra galimybės atsiskaityti negrynaisiais pinigais (pvz., mokėjimo infrastruktūros sutrikimai ar mokėjimo paslaugų neteikimas konkrečioje vietoje); **supaprastinti pranešimo** mokesčių administratoriui apie tokius atsiskaitymus **tvarką**, pavyzdžiui, numatant standartizuotą elektroninę formą; **aiškiau reglamentuoti sandorių skaidymo prevenciją**.

²⁶ VRM pateikto pasiūlymo pagrindimas: toks reguliavimo papildymas leistų užtikrinti efektyvesnę Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo (toliau – PPTFPĮ) reikalavimų įgyvendinimą, ypač sektoriuose, kuriuose įprastai nustatomas sisteminis šių reikalavimų nesilaikymas. Pažymėtina, kad, pavyzdžiui, prekybos transporto priemonėmis sektoriuje 2022–2025 metais visų FNTT patikrintų šešiolikos bendrovių veikloje buvo nustatyta PPTFPĮ pažeidimų.

²⁷ Remiantis Įstatymu, asmuo per 10 dienų VMI nustatyta tvarka turi pranešti mokesčių administratoriui apie atsiskaitymų grynaisiais pinigais, taip pat bet kokių kitų mokėjimų pagal sandorį grynaisiais pinigais faktą, aplinkybes, dėl kurių nebuvo galima atsiskaityti negrynaisiais pinigais, ir pateikti sandorio šalių identifikavimo duomenis.

siekiant užtikrinti, kad Sąjungos mastu taikoma riba nebūtų netyčia sukurta kliūčių banko paslaugomis nesinaudojantiems ar prieigos prie jų neturintiems asmenims atlikti mokėjimus arba įmonėms įnešti į savo sąskaitas savo veiklos pajamas, riba taip pat neturėtų būti taikoma atliekant mokėjimus ar įnešant lėšas kredito įstaigų, mokėjimo įstaigų ar elektroninių pinigų įstaigų patalpose (taip pat žr. Reglamento (ES) 2024/1624 80 str. 4 d.). Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Reglamento (ES) 2024/1624 80 straipsnio 7 dalis numato galimybę laikinai netaikyti bendrosios atsiskaitymo grynaisiais pinigais ribojimo taisyklės, kai dėl <i>force majeure</i> atvejų nacionaliniu lygmeniu sutrinka mokėjimo priemonės. Apie tokius atvejus turi būti nedelsiant informuojama Europos Komisija. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, ir siekiant suderinamumo su Europos Sąjungos teise, nacionalinės nuostatos atitinkamai turės būti patikslinamos iki Reglamento (ES) 2024/1624 įsigaliojimo dienos.	
Energetikos ministerijos pasiūlymai: (a) siūlytina svarstyti dėl šių Įstatymo nuostatų tobulinimo tikslingumo: aiškiau reglamentuoti išimtis, kai nėra galimybės atsiskaityti negrynaisiais pinigais; supaprastinti VMI informavimo tvarką, numatant elektroninę deklaravimo formą; tiksliau apibrėžti sandorių skaidymo draudimą, kad būtų išvengta interpretacijų; įvertinti užsieniečių, neturinčių ES banko sąskaitų, situaciją; (b) konkrečios Įstatymo tobulinimo rekomendacijos: (i) įtvirtinti aiškų kriterijų, kada leidžiama viršyti ribą dėl objektyvių techninių kliūčių (bankų sistemos sutrikimai, atsiskaitymo infrastruktūros nebuvimas); (ii) numatyti galimybę pateikti vienodos formos elektroninę deklaraciją, kai sandoris viršija ribą dėl pateisinamų priežasčių; (iii) įteisinti aiškų sandorių skaidymo apibrėžimą, kad būtų išvengta ginčų dėl kelių tarpusavyje susijusių mokėjimų; (iv) vertinti galimybę taikyti išimtis	Svarstyтина, nors dauguma klausimų vienais ar kitais aspektais jau yra teisiškai reglamentuoti arba teisiniu požiūriu tokie detalizuojantys teisiniai apibrėžimai (pvz., dėl sandorių skaidymo) yra gana komplikuoti.

užsieniečiams, kurie atsiskaito grynaisiais pinigais dėl objektyvių priežasčių.	
---	--

Nacionaliniai statistiniai duomenys

Pažymėtina, kad Lietuvos bankas ir VMI pagal savo kompetenciją pateikė aktualią informaciją, kuri statistiškai pagrindžia šiuos teiginius: (a) atsiskaitymų grynaisiais pinigais ribojimas laikytinas viena iš pagrindinių priemonių, kovojant su šešėline ekonomika; (b) dabartinė atsiskaitymų grynaisiais pinigais riba (5 000 eurų) iš esmės yra pakankama tam, kad asmenys galėtų patogiai vykdyti atsiskaitymus pagal sandorius; (c) svarią reikšmę efektyviems asmenų tarpusavio atsiskaitymams turi momentiniai mokėjimai; (d) stebima nuosekli atsiskaitymų grynaisiais pinigais poreikio mažėjimo tendencija.

TREČIASIS SKIRSNIS

EUROPOS VALSTYBIŲ NUSTATYTI TEISINIAI APRIBOJIMAI

Ši informacija parengta remiantis Europos Komisijos 2025 metais oficialiai paskelbtais konsultavimo ir analizės organizacijos *Syntesia* bei Socialinių ir ekonominių tyrimų centro (angl. *CASE*) atlikto PVM atotrūkio ES valstybėse narėse tyrimo duomenimis²⁸ (PVM atitikties atotrūkis procentais ir vieta tarp kitų Europos valstybių), taip pat **2024 metų** lapkričio Europos vartotojų centro Prancūzijoje duomenimis (apribojimai atskirose Europos valstybėse).

500–4 000 eurų apribojimai

Valstybė	Apribojimai	Ypatumai, sankcijos, kita informacija	PVM atitikties atotrūkis (procentais) 2023 m. ir vieta tarp kitų 26 Europos valstybių

²⁸ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/b5c7403b-d67f-11f0-8da2-01aa75ed71a1/language-en>

			(pagal PVM atitikties atotrūkį)
Graikija	Suma yra 500 eurų , išskyrus automobilio pirkimą. Už kitus brangius pirkinius reikia atsiskaityti banko pavedimu, banko kortele arba čekiu.		11,4 %; 20-a vieta
Italija	Siekiant kovoti su pinigų plovimu ir sukčiavimu, nuo 2022 m. grynaisiais pinigais atliekamos išmokos turi būti ne didesnės kaip 1 000 eurų . Didesnėms sumoms mokėti reikia naudoti banko kortelę, čekį arba pavedimą. Nuo 2023 m. ši riba vėl padidinta iki 5 000 eurų .	Sukčiavimo atveju bauda bus ne mažesnė kaip 1 000 eurų.	15 % (15,3 % ²⁹); 22-a vieta
Ispanija	Mokėjimai prekybininkams arba iš prekybininkų nebegali būti atliekami grynaisiais pinigais, jei suma yra 1 000 eurų ar didesnė. Vartotojui, kuris neturi finansinės gyvenamosios vietos Ispanijoje, riba yra 10 000 eurų .	Pažeidus šį įstatymą, skiriama 25 % sumos bauda.	7,6 % (9,7%); 9-a vieta
Rumunija	Rumunijoje nustatyti pakankamai griežti apribojimai asmenų atsiskaitymams grynaisiais pinigais (1 000–2 000 eurų); stebima tendencija šias ribas dar labiau griežtinti.		30 % (29,5%) (didžiausias); 26-a vieta
Danija	Grynaisiais pinigais atliekamiems mokėjimams tarp privačių asmenų nėra jokių apribojimų . Tačiau kai tik įsitraukia verslininkas , yra nustatyta maksimali riba. Prekybininkai negali priimti grynaisiais pinigais atliekamų mokėjimų, kurių suma yra 20 000	Danijos įstatymuose, be kita ko, yra šie specialūs reikalavimai: (A) Prekybininkai privalo priimti grynuosius pinigus iki 20 000 kronų nuo 6 iki 22 val. (didelio	8,9 % (8 %); 16-a vieta

²⁹ Čia ir toliau tekste skliausteliuose nurodytas procentinis skaičius reiškia prognozę 2024 metams.

	Danijos kronų (apie 2 689 eurai) ar didesnė. Tai netaikoma bankams ir kitiems finansinių paslaugų teikėjams.	nusikalstamumo rajonuose – iki 20 val.). Ši prievolė taikoma, kai prekybininkai priima tam tikras mokėjimo rūšis, ypač mokėjimus kortelėmis. (B) Draudžiama naudoti 500 eurų banknotus ir 25 <i>Øre</i> monetas. (C) Mokant sumą monetomis, galima naudoti ne daugiau kaip 25 monetas vienam sandoriui. Maksimali suma, kuri gali būti mokama tik monetomis, yra 962,50 DK (apie 129 eurai). (E) Už paslaugas <u>nerekomenduojama</u> mokėti grynaisiais pinigais, jei suma viršija 8 000 DK (apie 1 075 eurus).	
Portugalija	Grynaisiais pinigais negalima atsiskaityti, jei suma viršija 3 000 eurų. Asmuo, Portugalijoje apmokestinamas pajamų ar pelno mokesčiu, negali atlikti 1 000 eurų ar didesnės grynaisiais pinigais atliekamos sumos. Už Portugalijos ribų gyvenantiems vartotojams grynaisiais pinigais atliekamų mokėjimų riba yra 10 000 eurų.	Grynaisiais pinigais galima mokėti tik 500 eurų ar mažesnes mokesčių sumas.	3,6 % (4,6 %); 4-a vieta

Prancūzija	Grynaisiais pinigais atliekamų mokėjimų limitai yra tokie: (A) Prancūzijoje gyvenantiems mokesčių mokėtojams grynaisiais pinigais taikoma 1 000 eurų riba. (B) Ne rezidentams mokesčių mokėtojams, veikiantiems kaip vartotojams, riba padidėja iki 15 000 eurų. (C) Kiekvienam mokėjimui, viršijančiam 1 000 eurų, pardavėjui reikia <u>pateikti asmens tapatybės dokumentą</u>. (D) Šie limitai netaikomi, jei vartotojas neturi kitų mokėjimo priemonių arba banko sąskaitos. (E) Mokėjimai, susiję su notaro patvirtintais nekilnojamojo turto pirkimais, gali būti atliekami grynaisiais pinigais iki 3 000 eurų. (F) Mokėjimai grynaisiais pinigais <u>tarp privačių asmenų</u>, pavyzdžiui, perkant automobilį, <u>neribojami</u>. Norint įrodyti mokėjimą, kai suma viršija 1 500 eurų, būtina išrašyti sąskaitą faktūrą.	<u>Mokesčiai</u> gali būti mokami grynaisiais pinigais iki 300 eurų. Prekybininkai <u>privalo priimti grynuosius pinigus</u>, kitaip gali būti skirta bauda iki 150 eurų. Pardavėjai gali <u>atsisakyti priimti pažeistus banknotus</u>. Tas pats pasakytina ir tuo atveju, <u>jei kyla abejonių dėl saugumo</u> (pavyzdžiui, jei mokėjimas atliekamas naktį). Kilus abejonių dėl banknoto autentiškumo, pardavėjas gali paprašyti pirkėjo <u>nurodyti savo tapatybę ir banknoto kilmę</u>. Pardavėjai gali <u>atsisakyti mokėjimų, kurių monetų skaičius didesnis nei 50</u>, taip pat banknotų, kurių suma <u>gerokai viršija mokėtiną sumą</u>.	5,6 % (7,4%); 7-a vieta
Belgija	Atsiskaitant už prekes ir paslaugas grynaisiais pinigais mokama ne daugiau kaip 3 000 eurų. Šis ribojimas netaikomas mokėjimams tarp privačių asmenų.	Belgijos įstatymais nustatyti specialūs reikalavimai: (A) Nekilnojamojo turto įsigijimo kaina negali	12,3 % (13,9 %); 21-a vieta

		būti mokama grynaisiais pinigais. (B) Jei rangovas perka varinius kabelius, jis negali mokėti grynaisiais pinigais, net jei pardavėjas yra vartotojas. (C) Perkant metalo laužą ar daiktus, kuriuose yra brangių medžiagų, draudžiami gryniesi pinigai, net jei sandoriai sudaromi tarp rangovų. (D) Jei vartotojas parduoda vertingą medžiagą rangovui, grynaisiais pinigais mokama suma turi būti mažesnė nei 500 eurų. Produkto pirkėjas taip pat privalo patvirtinti pardavėjo tapatybę. Šie apribojimai netaikomi sutarčiai, kurią prižiūri antstolis. Už šių apribojimų pažeidimus skiriamos baudos nuo 250 iki 225 000 eurų.	
Lenkija	Lenkijoje mokėjimų tarp įmonių riba yra 15 000 Lenkijos zlotų (apie 3 267		16 % (10,9 %); 24-a vieta

	eurai³⁰). Tarp privačių asmenų apribojimų nėra.		
--	--	--	--

4 200–15 000 eurų apribojimai

Valstybė	Apribojimai	Ypatumai, sankcijos, kita informacija	PVM atitikties atotrūkis (procentais) ir vieta tarp kitų 26 Europos valstybių (pagal PVM atitikties atotrūkį)
Vengrija	Vartotojai gali atsiskaityti grynaisiais pinigais be apribojimų . Juridiniams asmenims, verslo asociacijoms ir fiziniams asmenims, kuriems taikomas PVM, taikoma 1,5 mln. HUF per mėnesį (apie 4 200 eurų) riba.		7,4 %; 11-a vieta
Slovakija	Prekybininkams ir atsiskaitymams tarp vartotojo ir prekybininko galimi mokėjimai grynaisiais pinigais iki 5 000 eurų . Privatiems asmenims maksimali riba yra 15 000 eurų .		10,5 % (9,7 %); 19-a vieta
Slovėnija	Prekybininkams leidžiama priimti tik iki 5 000 eurų (imtina) grynaisiais pinigais		4,9 % (4,5%); 5-a vieta

³⁰ Lietuvos banko duomenimis, Lenkijoje nustatyta 3 000 eurų riba. Informacija tikrinama.

Bulgarija	Grynaisiais pinigais galima atsiskaityti tik iki 10 000 levų (apie 5 110 eurų). Tai taip pat taikoma, jei ši riba pasiekama tik atlikus kelis susijusius mokėjimus.	Pažeidėjai gali būti baudžiami bauda iki 25 % atitinkamos sumos (verslininkams – iki 50 %). Mokėjimams kita valiuta Bulgarijos nacionalinis bankas nustato 10 000 levų ribą pagal mokėjimo dienos valiutos kursą.	8,6 %; 14-a vieta
Latvija	Didžiausia grynaisiais pinigais išmokama suma yra 7 200 eurų .	Pažeidus šią taisyklę, skiriama bauda, kuri sudaro 15 % atitinkamos sumos.	5,4 % (5,3 %); 8-a vieta
Malta	Grynaisiais pinigais negalima atsiskaityti už tam tikrus daiktus ir prekes, kurių vertė yra 10 000 eurų ar daugiau. Tai apima antikvarinius daiktus, nekilnojamąjį turtą, papuošalus, tauriuosius metalus, perlus, brangakmenius, automobilius, laivus ir meno kūrinius.	Pažeidėjai bus baudžiami bauda, siekiančia ne mažiau kaip 40 procentų atitinkamos sumos.	24,2 % (22,9%); 25-a vieta
Čekija	Grynaisiais pinigais galima atsiskaityti iki 270 000 Čekijos kronų (apie 10 509 eurus) per dieną.	Už šios taisyklės pažeidimus skiriama bauda iki 500 000 kronų vartotojams ir iki 5 000 000 kronų įmonėms.	8 %; 13-a vieta
Kroatija	Grynaisiais pinigais išmokama ne didesnė kaip 15 000 eurų suma ³¹ .		7,7 % (9 %); 12-a vieta

Apribojimai nenustatyti

³¹ Lietuvos banko duomenimis, Kroatijoje nustatyta 10 000 eurų riba. Informacija tikrinama.

Valstybė	Apribojimai	Ypatumai, sankcijos, kita informacija	PVM atitikties atotrūkis (procentais) ir vieta tarp kitų 26 Europos valstybių (pagal PVM atitikties atotrūkį)
Austrija, Kipras ³² , Estija, Suomija, Vokietija, Islandija, Airija, Liuksemburgas, Norvegija, Švedija, Jungtinė Karalystė, Nyderlandai	Be apribojimų, tačiau kai kuriose valstybėse yra specifikuota		Austrija (1 % (0,6 %)); 1-a vieta); Kipras (3,3 % (1,7%)); 3-ia vieta); Nyderlandai (7 % (7,3 %)); 10- a vieta); Airija (8,3 %; 15-a vieta); Estija (10,3 % (10 %)); 18-a vieta)

³² Lietuvos banko duomenimis, Kipre nustatyta 10 000 eurų riba. Informacija tikrinama.

		Suomija. Prekybininkas nėra teisiškai įpareigotas visada priimti mokėjimus grynaisiais pinigais. Apie tokias procedūras turi būti aiškiai pranešta, pavyzdžiui, parduotuvės įėjimo ženklais, pvz., atsisakoma priimti daugiau nei 50 monetų arba didelį banknotą.	3 % (1,5 %); 2-a vieta
		Vokietija. Siekiant sumokėti grynaisiais pinigais daugiau nei 10 000 eurų, reikia <u>pateikti asmens tapatybės dokumentą</u> . Pardavėjas taip pat turi dokumentuoti pirkėjo pavardę, vardą, gimimo vietą, gimimo datą, namų adresą ir pilietybę.	9,7 % (9,7 %); 17-a vieta
		Norvegija. Grynaisiais pinigais perkant prekes apribojimų nėra. Tačiau kai tik pirkimo sandoryje dalyvauja verslininkas, yra nustatyta maksimali riba . Norvegijos įstatymai nustato šiuos apribojimus: (a) Mokant už prekes, kurių vertė yra iki 40 000 Norvegijos kronų (apie 3 841 euras), pardavėjas negali priimti mokėjimo grynaisiais pinigais. Tai taip pat taikoma, jei suma sumokama keliomis dalimis. (b) Perkant paslaugas ar su paslaugomis susijusias prekes, <u>nerekomenduojama</u> atsiskaityti grynaisiais pinigais, jei suma viršija 10 000 Norvegijos kronų (apie 958 eurus). Priežastis: jei paslaugų teikėjas nesumoka pajamų mokesčio, PVM ir socialinio draudimo įmokų, vartotojas gali būti laikomas atsakingu. (c) Mokant grynaisiais pinigais, negalima priimti daugiau kaip 25 monetų už vieną.	Nepriklauso ES; nėra duomenų
		Švedija. Atsiskaitymo grynaisiais pinigais apribojimų nėra. Kai kuriose įmonėse gali tekti	5,3 % (7,7 %);

		<u>pateikti asmens tapatybės kortelę ir paaiškinti pinigų kilmę.</u> Tai taikoma bankams, valiutos keitykloms, gyvybės draudimo bendrovėms, vertybinių popierių prekiautojams, advokatų kontoroms, kazino, nekilnojamojo turto agentams, buhalteriams ir mokesčių konsultantams. Pardavėjas <u>gali atsisakyti priimti grynuosius pinigus.</u> Parduotuvės savininkas privalo informuoti vartotoją per pagrįstą laiką (pavyzdžiui, pateikdamas informacinį lapelį parduotuvėje). Sveikatos priežiūros įstaigos visada privalo priimti mokėjimus grynaisiais pinigais.	6-a vieta
		Nyderlandai. Privatiems asmenims šiuo metu nėra jokių grynujų pinigų mokėjimų apribojimų. Tačiau yra <u>prievolė pranešti</u> apie neteisėtus mokėjimus, viršijančius 2 000 eurų³³. Tai taikoma bankininkystės sektoriui, laisvai samdomiems darbuotojams, draudimo bendrovėms, kazino ir pan.	7 % (7,3%); 10-a vieta

³³ Lietuvos banko duomenimis, Nyderlanduose nustatyta 3 000 eurų riba. Informacija tikrinama.